

Medlemsblad för DIS-Bergslagen

Regionförening till DIS (Datorhjälp I Släktforskningen)

Verksamhetsområde Bergslagen/Mälardalen

BADA TALLBARRSBAD!

A.B. APOTHEKARE
ALFR. CARLSSONS
ENKAS
TALLBARRS-
OLJEFABRIK.
JÖNKÖPING.
**ÄKTA
TALLBARRSOLJA**
AETEROLEUMPINI SILVESTRIS
SUCCIC. VERUM CARLSSON.

i förhållande till
hudens känslighet eller
den hudretning man
vill åstadkomma tages
1 à 2 theskedar till
hvarje bad

Inregistrerad
Fabriksmärke.

SILVERMEDALJER
GULDMEDALJER

GÖTEBORG 1891. MALMÖ 1896. STOCKHOLM 1897. JÖNKÖPING 1899. SPAA 1891. BRÜSSEL 1891.

*Diploma for Honorable Mention for Exhibit of Chemical Pine-Extracts for Baths,
The Worlds Fair Seattle (Wash.), U. S. A., 1909 (Alaska-Yukon-Pacific Exposition.)*

AB Apothekare Alfr. Carlssons Enkas Tallbarrsoljefabrik

Reklamaffisch, källa Biblioteken i Jönköping och Stadsarkivet

Internet: www.dis-bergslagen.se
E-post: styrelsen@dis-bergslagen.se
Plusgiro: 1175499-1

Postadress:
Dis-Bergslagen, c/o L-G Nilsson
Vasagatan 26 B, 722 15 Västerås

Styrelse

Lars-Göran Nilsson, ordförande
E-post: lars.goran.nilsson@dis-bergslagen.se

Elsmarie Strömberg, sekreterare
E-post: elsmarie.stromberg@dis-bergslagen.se

Kerstin Fallbrink, kassör
E-post: kerstin.fallbrink@dis-bergslagen.se

Håkan Johansson, ledamot
E-post: hakan.johansson@dis-bergslagen.se

Jan Wallin, ledamot
E-post: jan.wallin@dis-bergslagen.se

Christer Majtorp, ledamot
E-post: christer.majtorp@dis-bergslagen.se

Bengt Salander, ledamot
E-post: bengt.salander@dis-bergslagen.se

Gerd Svensson, suppleant
E-post: gerd.svensson@dis-bergslagen.se

Orvar Asplund, suppleant
E-post: orvar.asplund@dis-bergslagen.se

Kent Andersson, suppleant
E-post: kent.andersson@dis-bergslagen.se

Disbytombud

Örebro: Kerstin Malm
E-post: kegubi60@gmail.com

Västerås: Håkan Johansson
E-post: hakan.johansson.21@telia.com

Alla Disbytombud
Se DIS hemsida www.dis.se

Kartansvarig

Christer Majtorp
E-post: christer.Majtorp@dis-bergslagen.se

Utbildningsansvarig

Jan Wallin
E-post: jan.wallin@dis-bergslagen.se

DNA-ansvarig

Åke Sjödin
E-post: ake.sjodin@mailbox.swipnet.se

Supportfaddrar i Dis-Bergslagen

Disgen för PC:
Jan Wallin
Tfn: 019-183830. E-post: jan.wallin.orebro@telia.com

Disgen för MAC:
Sven Olby
Tfn: 021-20494. E-post: sven.olby@gmail.com

Alla faddrar
Se DIS hemsida www.dis.se

Ortsombud

Västerås: Lars-Göran Nilsson
E-post: lars.goran.nilsson@dis-bergslagen.se

Örebro: Jan Wallin
E-post: jan.wallin@dis-bergslagen.se

KAK: Peder Wikström
E-post: peder.wikstrom@koping.net

Värmland: Bengt Salander
E-post: bengt.salander@dis-bergslagen.se

Södermanland: Kent Andersson
E-post: kent.andersson@dis-bergslagen.se

Sala: Vakant

Fagersta: Vakant

Dalarna: Vakant

Redaktör för Disponibelt

Elsmarie Strömberg
E-post: elsmarie.stromberg@dis-bergslagen.se

Redaktör för hemsidan

Kent Andersson
E-post: kent.andersson@dis-bergslagen.se

Webbmaster

Håkan Johansson
E-post: hakan.johansson@dis-bergslagen.se

Revisorer

Åke Sjödin, Tomas Östling
Björn Ulvemark (revisorssuppleant)

Ordförandens spalt

av Lars-Göran Nilsson

God fortsättning på det nya året!

På många sätt skulle man kunna kalla det gamla året 2022 för annus horribilis med tanke på att ett stort krig åter har brutit ut i Europa. Vi får verkligen hoppas att året 2023, i motsats till 2022, blir ett annus mirabilis.

Vi kan ana ett slut på restriktioner och har kunnat starta våra träffar. I början var vi inte många men vi blir fler och fler. Vi har träffar i både Örebro och Västerås och det är många som kommer med frågor och problem som våra specialister kan lösa.

Vårt årsmöte äger rum 2 april klockan 18.00 via Zoom. Till årsmötet har flera styrelseledamöter avisat sin avgång. Vår sekreterare Elsmarie Strömberg kommer att avgå, hon är också redaktör för den här tidningen och vi tackar henne för allt arbete hon har lagt ner. Hennes avgång innebär en stor risk för att vi inte ska kunna fortsätta att ge ut Disponibelt i den pappersutgåva som vi är vara vid. Vi söker där-

för en ny redaktör, det är möjligt att det skulle kunna gå att dela på redaktörskapet. Vår kassör avgår också.

Med färre styrelseledamöter får vi svårare att hålla samma bredd i styrelsearbetet som tidigare. Om du är intresserad av styrelsearbete så kontakta gärna någon av oss i styrelsen. Ju fler vi är, desto enklare och snabbare kan vi arbeta. Vi behöver nya krafter i styrelsen.

Jag hoppas att ni får ett riktigt bra släktforskarår. Släktforskningsprogrammet Disgen har uppdaterats så jag uppmanar er alla att gradera upp era program och ta del av de nya finesser som lagts in. Arkiv Digital digitaliserar allt fler uppgifter vilket förenklar arbetet att kartlägga era förfäder.

Med släktforskarhälsningar

Lars-Göran Nilsson

Dags för Disgen 2023

av Torgny Larsson

Med Disgen 2023 fortsätter DIS moderniseringen av programmet. Disgen 2023 installeras från DIS hemsida och ersätter den tidigare version du använder idag. Det är en betalversion, och har en egen licensnyckel. Du kan prova programmet gratis i 30 dagar, men därefter måste du köpa en licens för just denna version. Om du uppgraderar från Disgen 8 så finns en konverteringsrutin inbyggd.

Nyheter

Byrålådan, en ny funktion för att hålla ordning på de filer (bilder, mediafiler och annat) som du använder i notiser, arbetsmaterial eller i ortsträdet.

Släktskapsträd, som gör det möjligt att se alla olika vägar som två personer är släkt. Detta kan även skrivas ut i PDF-format.

N-männingslista skapar en lista över t.ex. 3- eller 4-männingar till en viss person.

Flaggrupper, som gör det möjligt att ha upp till 4 olika uppsättningar av flaggor som visas i Familjeöversikten.

En ny automatik att lägga in källreferenser i Källträdet, utifrån Arkiv Digital eller Riksarkivets källhänvisningar.

I fönstret "Redigera orter" kan du se vilka personer som är knutna till en viss ort.

Grafisk släkttavla i timglas-format, i PDF-format.

Förbättringar

Fönstret "Redigera orter" har omarbetats så att du ser all information om orten i fönstret, utan att behöva bläddra i flikar.

Du kan spara egna layouter för Personöversikten.

Släktöversikten kan nu skrivas ut i PDF-format.

Fönstren Kalender respektive Att-göra-listan är nu fria fönster, som kan vara öppna medan du jobbar med annat i Disgen.

Ingeborg Ulrica Hellström, ”Apotekare Carlsson Enka”

av Gun Utterström

Ett fascinerande levnadsöde och en beundransvärd kvinna med rötter i Bergslagen

Mor och far

På 1840-talet gjorde farmacie studerande Carl Erik Hellström sin elevpraktik på apoteket i Sala. Mitt emot apoteket bodde Johan Axel Ekstedt med hustrun Ulrica och döttrarna Paulina, Matilda och Laura. Ekstedt var då handelsman, senare fick han hederstiteln bergsråd. Den unge apotekarlärningen var ofta gäst hos familjen Ekstedt och tyckte uppstod mellan honom och Matilda. De förlovade sig innan Hellström åkte till Stockholm för att avsluta studierna och få sin apotekarexamen.

Apotekare Hellström blev i maj 1850 innehavare av apoteket i Smedjebacken i Norrbärke socken, södra Dalarna. De gifte sig efter ett par månader och Matildas hemgift påverkade troligen köpet.

Efter ett år föddes en son som endast levde några månader. Men året därpå, den 3 november 1852, föddes vår hjältinna Ingeborg Ulrica. När hon var tre år gammal föddes lillebror Alrik.

Hemmet

När Ingeborg blivit vuxen berättade hon om sitt liv för barn och barnbarn och beskrev vardagsvanor och helgtraditioner. Fadern beskrev hon som glad och skämtsam. En hedersman som hade lätt att få vänner. Modern var klen och sjuklig. Trots det var hon mycket arbetsam. Hon skötte hemmet mönstergillt och var fullt verksam med alla sysslor fram till sin död. Hon ledde allt arbete med slakt, bak, brygd och ljusstöpning. Gässen, svinen och trädgården tog hon också ansvar för. Hon var bildad, musikalisk och konstnärlig. Hon tyckte om att spinna och kunde sitta vid sin spinnrock tidigt om vintermorgnarna för att spinna både lin och ull. Hon färgade garnet och satte upp vävar. Hon orkade inte väva själv utan lämnade den uppgiften till pigorna.

I hushållet fanns en husmamsell och två pigor. Pigorna började arbetsdagen tidigt på morgonen och gick till sängs klockan nio på kvällen. Upp till 20 riksdaler per år var den lilla kontanta lön de fick. Men förutom mat och husrum fick de kläder. Det kunde vara två par kängor, två klänningar, hu-

vudduk av silke och tre förkläden. De två paren kängor var av olika grovlek. Klänningarna, en av ull och en av bomull, var vävda och sydda i hemmet. Hemvävda var också förklädena.

Apotekarlärningen i pappans apotek hade som jämförelse 150 riksdaler per år. Han hade också husrum och kläder. I hans fall kostymer, skjortor, strumpor och stövlar. Det ingick också tvätt och lagning av kläder. Det visar att man fortfarande tillämpade naturhushållning i Bergslagen.

Apotekaren behövde en liten gård för att klara av sina åtaganden. Gården hette Kölnäs och låg strax utanför Smedjebacken. Där odlades det som behövdes för hushållet, också det lin som användes till kläderna.

Ett exempel på moderns stränghet och sparsamhet var att i barnkammaren där barnen och barnjungfrun höll till fanns ett leksaksskåp med glasdörrar. Leksakerna fick barnen leka med på julafton och på sin födelsedag. I rummet fanns också en korg med grovt knäckebröd att äta om de skulle bli hungriga mellan måltiderna. Om de bad om en smörgås frågade mamma om knäckebrödet var slut. I så fall kunde de be jungfrun om mer.

Smedjebacken och bygden

Apoteket i Smedjebacken hade inte varit särskilt lönsamt under tidigare innehavare trots att det låg i en bygd med välstånd, tillgång till malm och skog. Både bönder och bergsmän idkade självhushåll och byteshandel och hade inte någon större tillgång till kontanter.

Ett av bruken i närheten var Matsbo. Förvaltaren där hette Fredrik Arvedsson. Han gifte sig med Matildas äldre syster Paulina och blev på så sätt släkt med familjen Hellström. Baron Tersmeden ägde Matsbo. Han ägde också Ramnäs bruk i Västmanland. År 1644 var den första masugnen i Matsbo anlagd. Den ersattes 1755 av den kanske första moderna masugnen. Den var byggd efter en ny princip som beskrivits av Emanuel Swedenborg. Från Matsbo var det bara tackjärn som levererades till Ljusneverken i Hälsingland och till Ramnäs. Andra bruk bearbetade järnet före leverans men det gjorde man inte i Matsbo.

Förutsättningarna för bruken ändrades. Naturtillgångarna samlades på färre kapitalstarka ägare. Efterfrågan på järn var stor och 1850-talet blev en

blomstringstid för de många bruken i södra Dalarna. Smedjebacken blev den naturliga centralorten på grund av sitt läge där vägar möttes och att det fanns en förbindelse med Mälaren via Barkensjöarna och Strömsholms kanal. Bruken blev viktiga kunder för apoteket.

I Smedjebacken hade det länge funnits en smedja. Några av bruken gick nu ihop för att starta ett valsverk som blev klart 1855. Närheten till Strömsholms kanal var en fördel. Dessutom hade man börjat bygga Wessman-Barkens järnväg. En annan tid hade börjat bryta in. Kontanter började användas allt mer. Människor skulle komma att få sin lön i pengar.

Småbarnsskola

När Ingeborg blivit skolpliktig fick hon börja i mamsell Vadmans småbarnsskola och gick där tills hon var i nioårsåldern. Mamsell Vadman hade en liten stuga som bestod av ett rum och kök. Köket användes som skolsal. Eleverna satt runt köksbordet och undervisades om katekesen, biblisk historia, räknesätten, skrivning, svensk historia och geografi.

Matsbo och fortsatt undervisning

Efter småbarnsskolan funderade föräldrarna över hur hennes skolgång skulle fortsätta.

Moster och morbror Arvedsson på Matsbo hade samma funderingar över sin dotter Adas skolgång. Föräldrarna kom fram till att flickorna kunde undervisas tillsammans. Ingeborg inackorderades under terminerna på Matsbo och en guvernant anställdes.

Ingeborg trivdes mycket bra på Matsbo. Hon njöt av överflödet av god mat och att få färskt bröd varje dag. I hennes eget hem var det mer försiktigt och sparsamt. Hushållet på Matsbo var större och hade mer tjänstefolk. Alla rummen var stora, ljusa och trevligt möblerade. Enligt Ingeborg var Matsbo det vackrast belägna av alla bruk i närheten av Smedjebacken.

I två år bodde Ingeborg kvar på Matsbo. Flickorna hade lektioner varje förmiddag. Det är lite osäkert vad orsaken var till att arrangemanget tog slut. Det kan ha berott på att mostern blev klen och sjuklig.

När Ingeborg, då i 12-årsåldern, kommit hem igen till Smedjebacken skulle hennes fortsatta skolgång ordnas. Fadern gjorde en överenskommelse med pastor Nordlöf, som var en mycket bildad man. Han åtog sig att ge Ingeborg privatlektioner i tyska och franska förutom i de vanliga skolämnena.

Stockholmsresan

Det enformiga livet hemma avbröts ibland av något mer spännande. När Ingeborg var 13 år gjorde hela familjen en resa till Stockholm. Det var år 1866 och de skulle besöka den första skandinaviska industriutställningen.

Tidigare hade segelskutor lastade med järn, malm och styckegods trafikerat leden. På 1860-talet kom ångbåtarna och 1865 gick de i regelbundna turer över Barkensjöarna, Strömsholms kanal och Mälaren till Stockholm. Det var ångbåten Smedjebacken II som familjen reste med till Stockholm. Resan tog två dygn och passagerarna fick ha egen matsäck med sig, det fanns inte någon servering ombord, bara en möjlighet att värma medhavd mat.

I Stockholm passade man också på att roa sig innan man fortsatte resan sjöledes till Norrköping för att hälsa på barnens farmor och farfar. Efter alla spännande upplevelser återvände sedan familjen till Smedjebacken och vardagen.

Det svåra året

Livet tog snart en annan vändning för Ingeborg. Hennes far sålde apoteket där han varit innehavare i 17 år. I stället köpte han en liten jordbruksfastighet i Smedjebacken. Flytten från det gamla hemmet blev en besvikelse. Den nya bostaden var sämre. Ingeborgs mamma som redan tidigare varit klen försämrades. Dragiga hus och det bistra klimatet under 1867 bidrog till det. Bergsläkarens årsrapport till medicinalstyrelsen löd: "Mycket snö under vintern. Den gav ej vika utan man kunde åka släde på sjöarna i maj. Sommar först i mitten av juni. Regnig sommar, tidig höst. Snö i oktober. Vinter i november. Höstsäd under medelmåttan. Vårsäden riklig, men skadades av frost." (Citat ur Helge Forssell: Bärkebygden. Del II.)

I slutet av november blev tillståndet för Ingeborgs mamma allvarligt. Efter några veckors sängliggande avled hon nyårsaftonen 1867.

Efter mammans bortgång ansåg pappan att unga

Ingeborg skulle kunna sköta hushållet med hjälp av en lika ung och okunnig piga. Han var van vid att hustrun styrde med allt och han förväntade sig nu att 15-åriga dottern skulle klara det.

Alfred Carlsson hette en man som Ingeborg hade träffat första gången när hon var 14 år och snart skulle fylla 15. Han var flera år äldre. Han var utexaminerad apotekare och anställd av den nye apotekaren i Smedjebacken. Han umgicks hos familjen Hellström. Alfred ansåg att Hellström belastade den lilla späda Ingeborg med alltför tungt arbete.

Malingsbo

Den kravfyllda tillvaron varade dock inte så länge. Våren 1868 blev Ingeborg inackorderad hos kyrkoherde Reuter-marck i Malingsbo. Först ett år för att bli konfirmerad och få lektioner i andra ämnen och sedan ytterligare ett år för att få undervisning i hushållsgöromål.

Ingeborg trivdes och hon beskrev prästgården som mycket vackert belägen på en höjd ovanför Hedströmmen. Förutom Ingeborg och prästparets två döttrar bodde flera andra flickor i prästgården. Några var konfirmander, andra var hushållselever.

Under tiden i Malingsbo brevväxlade Ingeborg i hemlighet med Alfred. Den hemliga brevväxlingen ledde till en fördjupad relation. De förlovade sig i salen i prästgården i Malingsbo den 3 november 1869. Det var Ingeborgs sjuttonårsdag.

De glada ungdomsåren tog slut

De glada ungdomsåren tog slut i och med att Ingeborg flyttade hem till Smedjebacken på våren 1870. Till Ingeborgs sorg hade fadern, som var 47 år, gift om sig. Den 25-åriga bruden Emma bodde i apotekshuset i Smedjebacken. Hon var syster till den nye apotekarens hustru. Alfred som tjänstgjort hos den nye apotekaren undrade om denne påskyndat bröllopet för att bli av med svägerskan. Emmas pengar var nog inte utan betydelse trodde Ingeborg. Det var spekulationer. Det verkliga motivet kände bara brudparet till.

Fadern och hans unga hustru behandlade Ingeborg illa. Hon fick inte sitta med dem vid middagsbordet. Först när de rest sig fick hon sätta sig och äta de rester som fanns kvar. Hon fick i smyg äta lite hårt bröd som pigan smusslat åt henne om resterna varit för knappa. Hon förväntades också ar-

beta mycket tungt i hushållet särskilt sedan Emma på sommaren fött en dotter. Relationen mellan Ingeborg och Emma blev fel från början.

Fästmannen hade tillträtt apoteket i Lakbäck i Tärna, som då hörde till Västmanland. Brevväxlingen med honom var en ljuspunkt för Ingeborg. Alfred förstod att Ingeborg inte hade det bra. Andra personer som tidigare umgått i apotekarhemmet och känt hennes mor var också bekymrade. De såg att hon for illa. Till sist tog en av dem initiativet och skrev till Ingeborgs morfar. Morfar Ekstedt reste till Smedjebacken och framförde en bestämd önskan om att Ingeborg ofördröjligen skulle komma till honom i Sala. Styvmodern hade inga invändningar.

Till morfar i Sala

Så efter knappt ett år i Smedjebacken, i februari 1871, fick Ingeborg resa till Sala. Resan tog två dagar. De for med häst och vagn och hon satt nedbäddad mot kylan i en färdskrinna med sin fars rättare som körsven. De for över de frusna Barkensjöarna till Norbergs gästgivargård där de övernattade. Nästa dag for de över sjön Åmänningen och fortsatte sedan mot Sala. På kvällen andra dagen kom de fram.

Det var närmare att åka över isen på sjöarna och vinterföret gjorde att det gick snabbare än att åka på de sämre sommarvägarna. Alla tunga transporter gick på vatten eller vinterföre. Det var ett av problemen för bruken. Övernattningen var bland annat till för att hästarna skulle få vila.

Hos morfar hade Ingeborg det bra. Det var en lugn och kärleksfull tillvaro. Brevväxlingen med fästmannen Alfred fortsatte. Hos morfar behövde hon inte längre smyga med den. Hemma hos fadern hade den fått ske via ombud. Det hände också att morfadern bjöd Alfred att komma till Sala. Lakbäck var bara fyra mil bort. Morfar hade tagit reda på mer om apotekare Alfred Carlsson innan han så helhjärtat bejakade den förlovning som hennes pappa tydligt ogillade.

Bröllop

På senhösten det året skrev hennes pappa att han ville ha hem henne till Smedjebacken igen. Styvmodern behövde hjälp i hushållet. Det tänkte inte morfadern tillåta. ”Kommer inte på fråga. Jag vill ha dig gift medan jag lever, annars vet jag att du blir fången och får slita ont” sa han. Morfadern skev till Inge-

borgs far och bad honom ge sitt samtycke till äktenskapet men fadern svarade att det tänkte han aldrig göra.

Enligt då gällande svensk lag stod varje kvinna, som inte varit gift, under giftoman. Utan giftomannens samtycke kunde inte kvinnan ingå äktenskap.

Det måste gå i alla fall tyckte morfar och kallade till sig Alfred för att de tillsammans skulle hitta en lösning på problemet. Med hjälp av goda vänner planerades det för resa och bröllop. I Köpenhamn skulle de gifta sig med skriftligt samtycke från morfar. I Danmark var lagarna mer liberala.

Alfred reste från Lakbäck sedan han ordnat med en föreståndare som kunde sköta apoteket medan han var borta. Ingeborg reste med gästgivarskjuts till Uppsala där hon sammanträffade med Alfred. De tog tåg till Stockholm och vidare till Malmö. Efter två och ett halvt dygn var de framme i Malmö. Där köptes svart och vitt sidentyg och i Köpenhamn syddes brudklänningen på sex timmar i en syateljé. Den svarta sidenklänningen hade ett långt släp. Ärmarna var fodrade med vitt siden och sydda med ”galler”, det vita fodret syntes. Hon bar slöja, krona och myrtenkrans. Det var mycket folk i kyrkan och fin orgelmusik. Hon hade nyligen fyllt 19 år och var förtjust och häpen över alla festligheter där det visades sig att hon var huvudpersonen. Allt var så väl organiserat och förberett.

Första egna hemmet

Så var hon gift och hennes liv som maka och husmor började. Gamle morfar var nöjd, nu visste han att hon var i goda händer. Han erbjöd sig att hjälpa till med pengar. Ingeborg fick ut det arv som hon en gång skulle få efter honom. Alfred hade lån för apoteksförvärvet, arvet var troligen välkommet.

Livet i Lakbäck blev både knapert och arbetsamt men arbetet för det egna hemmet och framför allt samarbetet med Alfred kändes tillfredställande. ”Vi trivdes så gott i vårt lilla enkla hem.” Alfred odlade medicinalväxter som han sålde och han tillverkade kumminolja av kummin som odlats i trakten. Oljan såldes till ”brännvinskungen” L O Smith. Familjen födde också upp grisar. Avdestillerat kummin utgjorde en stor del av grisarna föda. Fläsket såldes

sedan till dem som betalade bäst.

Den unga hustrun bidrog också till familjeinkomsten. Hon bakade bröd och kakor som såldes till brunnsgästerna på Lakbäcks hälsobrunn. Framför allt tog hon under sommaren emot gäster som var ”inackorderade i maten”. Det kunde vara ett 30-tal gäster och det klarade hon av med hjälp av sin svärmor.

Familjen växte. Det första barnet, dottern Sigrid, föddes i december 1872. Åren 1874 och 1875 föddes ytterligare två barn, sönerna Valter och Ivar. Man började förstå att det behövdes ett mer inkomstbringande apotek för att klara familjens försörjning. I Jönköping skulle det inrättas ett helt nytt apotek, Apoteket Kronan, som skulle vara färdigt 1876–77. Jönköping skulle bli den nya bostadsorten och flytten planerades.

Ingeborg kände sig vemodig inför flytten, hon trivdes så bra i Lakbäck. Dessutom hade hon fött sitt fjärde barn på sommaren 1876, en liten son som dog efter bara några veckor, innan han hunnit bli döpt. Förståeligt att hennes krafter var hårt ansträngda när hon skulle förbereda flytten och sedan företa den långa resan, först med hästskjuts och sedan tågresa med flera byten. Allt det med tre små barn, den äldsta ännu inte fyra år gammal.

Jönköping

Den nya hemorten var annorlunda mot det hon var van vid. Lakbäck var en mindre ort som låg i en jordbruksbygd. Smedjebacken var enligt Ingeborg ”en livlig plats”. Den var centralort för en bygd med bruk och bergsmanbyar. Sedan gammalt fanns där smedja och senare valsverk när industrialiseringen inletts. Ändå levde man i huvudsak med naturhushållning. Så länge Ingeborg bodde kvar i Smedjebacken var det glest mellan husen och ”alla kända alla”.

Jönköping var då Sveriges sjunde största stad och växte snabbt, en industristad som drog till sig människor som sökte arbete. Ingeborgs upplevelse av flytten delades därför av många. De nya järnvägarna bidrog till stadens utveckling. Att det var en progressiv stad hade också andra orsaker. Staden fick 1866 sin vattenledning och det var viktigt för kampen mot koleran. Ett gasverk byggdes också 1862 men kunde i början bara användas för belysning. Sedan gasmotorn installerats några år senare kunde gasen också

användas som kraftkälla.

Telegrafstationen hade öppnats redan 1856, de första telefonledningarna drogs på 1880-talet. Den nya tiden var på inmarsch.

Så småningom lärde sig Ingeborg att uppskatta de moderna bekvämligheterna. Det första intrycket var ändå inte så positivt. Hon hade varit trött och nedstämd redan före avresan. Hon oroade sig mycket för alla kostnader. Hon som var van vid självhushåll och byteshandel tyckte att det var dyrt att handla i butiker. Sedan barnsben hade hon fått lära sig att vara försiktig med utgifter och hon hade hittills knappast behövt handskas med pengar. Tjänstefolk var redan anställda i det växande hushållet som dessutom utökades med personalen på apoteket. Alla dessa personer skulle ha lön innan det fanns några inkomster. Apoteket var fortfarande inte riktigt färdigt. Sedan tiden i Lakbäck visste Ingeborg hur det kunde vara att ha skulder. Alfred hade under hela tiden där gjort avbetalningar för lånet han behövt för övertagandet av apoteket. Han hade vid flytten från Lakbäck fått betalt för apoteket, varulagret och sina övriga tillgångar men i Jönköping var allt större och troligen dyrare.

Alfred hade erfarenhet från större städer och hans strävan var att övertyga invånarna i Förstaden i den västra stadsdelen att de nu fått ett apotek som hette duga. I Förstaden låg de stora industrierna Tändsticksfabriken och Munksjö Pappersbruk. Där fanns också andra industrier, institutioner, skolor och sjukhus. De var stora köpare av medikamenter för personal, elever och patienter. Dem ville Alfred ha som kunder. Hans satsningar och hans enkla rättframma sätt bar frukt, han fick en stor kundkrets och verksamheten utvecklades.

Den dagliga tillvaron för familjen bestod nu både av arbete och ett livligt umgänge. De hade många vänner som i stor utsträckning bestod av personer som Alfred hade en yrkesmässig relation till.

Våren 1877 dog den yngste sonen Ivar. Stor sorg för familjen. Ingeborg var redan gravid igen och på sommaren samma år födes sonen Gunnar. Det blev också i fortsättningen tätt mellan barnsängarna. Från år 1878 till 1888 hade Ingeborg fött åtta barn till. Fem flickor, Elin, Valborg, Alfild, Ingeborg och Elin samt tre pojkar Arvid, Torsten och Sven.

Apotekare Alfred Carlsson fyllde 50 år i mitten av januari 1889. Han hade haft en stark fysik och god hälsa och blev med åren alltmer uppskattad i staden. Han fick en rad olika uppdrag, bland annat i stadsfullmäktige, hälsovårdsnämnden och hamnstyrelsen. Han ansågs också ha stor betydelse för idrotten i staden. Sedan ungdomen var han intresserad av jakt och vattensport. Många ville uppvakta honom på högtidsdagen men den stora festen som säkerligen var planerad fick skjutas upp en tid. Ingeborg var höggravid och i slutet av januari födde hon sonen Alfred. Det var Ingeborgs fjortonde barnafödelse på 17 år och den inträffade mindre än ett år efter den närmast föregående.

Sorgens år

1889 blev sorgens år för Ingeborg. I maj blev maken Alfred allvarligt sjuk och han avled i juni samma år. Det var förstås en katastrof för Ingeborg och barnen. Ingeborg var 36 år gammal och stod plötsligt ensam med elva barn. Endast fyra dagar efter faders död dör också den lille sistfödde gossen Alfred. De praktiska och ekonomiska bekymren tog nu upp all hennes tid. Alfred hade sedan en tid haft ekonomiska bekymmer och lån som inte var återbetalda och hon stod nu ensam med tio barn som hon skulle försörja och ge ett gott hem och utbildning. Hur skulle det gå till? Ingeborgs ekonomiska situation var mycket bekymmersam.

En dag kom det ett telegram till den sörjande änkan från doktor Bokström: "Beklagar djupt, släpp ej tallbarrsoljan." Det kom som en blixtnedslag från en klar himmel. Tallbarrsoljan hade hon inte tänkt på!

Tallbarrsoljan

Doktor Velander hade läkarpraktik i Jönköping. Han var också överläkare på Lannaskede Brunn i Landsbro. På hälsobrunnen brukade man ställa in färskt tallris i sjukrummen och man gav patienterna bad gjorda på avkok av färska tallkvistar. Det tycktes vara välgörande, särskilt för patienter med luftrörsbesvär. Doktor Velander fick idén att söka efter tallbarrsolja som var så ren att den också skulle kunna inhaleras. Han vände sig till sin gode vän apotekaren och frågade om det fanns någon sådan olja. Det fanns det inte, de oljor som fanns var inte tillräckligt rena. De innehöll även andra ingredienser. Eftersom doktor Velander var så angelägen lovade Alfred att i sitt apotek försöka framställa en tillräckligt ren olja

även om den skulle bli dyr. Det här hände år 1885.

Ett år senare när Velander både hunnit prova oljan på patienter och också studerat Alfreds tillverkningsmetod i apotekslaboratoriet var han redo att rekommendera oljan till sina kollegor. Han framhöll att denna olja verkligen var äkta, innehöll bara tallbarr till skillnad från andra så kallade "äkta" oljor. Han beskriver också hur han har använt oljan till sina patienter med andningsbesvär, både i bad och vid massage av bröstet då oljan dunstar och blandar sig med inandningsluften. Doktor Bokström, vän till familjen och lasarettsläkare, blev snabbt övertygad om oljans förtjänster och var beredd att rekommendera den. Han var främst inriktad på patienter med andningsbesvär. Alfred själv deltog i ett stort läkarmöte i Norrköping året efter och demonstrerade där sin olja. Han skickade kopior av rekommendationsbrev och provflaskor till presumtiva kunder. En ganska omfattande pr-kampanj trots liten tillverkning.

Det var doktor Bokström som skickat telegrammet till Ingeborg och uppmanat henne att inte släppa tallbarrsoljan. Ingeborg visste ju att Alfred hade haft många diskussioner med sina läkarvänner. De var alla intresserade av Alfreds idéer om tillverkning av en helt ren tallbarrsolja. De hade också, särskilt doktor Velander, varit mycket nöjda med de första proverna de fått av Alfred. En viss tillverkning hade kommit i gång på apoteket.

Skulle detta kunna vara något för henne, Ingeborg? Hon tog med sig telegrammet och reste till Lannaskede Brunn för att där träffa doktor Velander. Velander blev entusiastisk av idén. Han följde med tillbaka och redan nästa dag hade han ordnat med finansiering av en tilltänkt fabrik. Alfreds vänner visade sig också vara Ingeborgs vänner. Allt skulle ordnas så enkelt och billigt som möjligt. Ingenjör Müntzing på Munksjö Pappersbruk gjorde ritningarna och skulle leda byggnadsarbetet. Brukspatron Ljungqvist ställde gratis byggnadsmaterial till förfogande. Fabriken skulle byggas i stadsdelen Dunkehallar, det billigaste alternativet.

Ingeborg samlade ihop Alfreds anteckningar om oljan. Hon intervjuade dem som arbetade med tillverkningen i apoteket. Det gällde ju för henne att lära sig allt för att sedan kunna tillverka på egen hand.

Det uppstod andra oväntade bekymmer. När det blev känt att apotekaren avlidit kom bönder från olika håll till Ingegerd. De hade med sig jakthundar som skulle ha tillhört apotekaren. Nu ville de emellertid lämna tillbaka hundarna och få ersättning för mat, vård och logi. Det fanns redan en jakthund i familjen och de andra hundarna hade Ingeborg ingen aning om. Det var inget annat att göra än att ta emot hundarna och betala. Det blev till slut 52 hundar! Hade ryktet spridit sig att det lönade sig att ta med en jakthund till apoteket? I bouppteckningen fanns det i alla fall 53 jakthundar upptagna. Hundarna såldes och senare ansåg Ingegerd att hon haft mer bekymmer för de 52 hundarna än för sina tio barn.

År 1889 fortsatte att vara sorgens år. Difteri härjade i Jönköping detta år. I september dog lilla dottern Alfhild som just fyllt fyra år. Detta var det tredje dödsfallet samma år. Nu gällde det för familjen att hålla ihop och hjälpas åt. Ingeborg hade fullt upp med arbete både dag och natt. Hon hade ansvar för apoteket, hon skulle lära sig allt om tillverkningen av tallbarrsolja och hon skulle sköta barnen och hemmet. Hon var 36 år och av de 14 barn som hon hade fött var det nu nio som levde, den äldsta var 17 år och den yngsta hade inte fyllt två år. Det blev nästan för mycket för henne men hon hade inte så mycket tid över för att sörja och det hjälpte henne.

Fabriken

Eftersom Alfred redan hade lagt ner både arbete och pengar för att marknadsföra oljan så var det bråttom att få i gång tillverkningen innan den glömdes bort. Nu uppfördes en träbyggnad som inreddes för tillverkning. Ingeborg hade ovärderlig hjälp av ingenjör Müntzing som överförde tillverkningsproceduren från apotekslaboratoriet till en industri i större skala med destilleringen av oljan, hanteringen av den, kondensvattnet och de avkokta barren. Det behövdes utrymme för lagring av råvaran, färska tallbarr. Det skulle också finnas utrymme för tomma flaskor, emballage och den färdiga oljan. Dessutom skulle Ingeborg kunna ta emot tallbarren och sköta hela tillverkningsproceduren på egen hand.

Fabriken var färdig kring årsskiftet 1889–90 och den nya verksamheten kunde komma i gång. Från februari 1890 var firmans namn Apotekare Alfr. Carlssons Enka. Det var viktigt att framhålla för gamla kunder att det var samma produkt som tidi-

gare och för nya kunder att det var en apotekare som stått för receptet från början. De som tidigare hade skrivit rekommendationsbrev fick nu nya prover och uppmanades att bekräfta att oljan var av samma goda kvalitet som tidigare. Doktor Bokström och de andra läkarna bekräftade det. Professorn i medicin och farmaci vid Farmaceutiska Institutet hade också fått en provflaska. Han intygade att han var helt övertygad om att oljan var tillverkad på rätt sätt och utan tillsats av annat ämne. Han åtog sig också uppdraget att fortlöpande kontrollera produkten. Denne professor Ludwig Stahre var en av Sveriges största auktoriteter på det farmaceutiska området. Detta var en stor framgång.

I början av år 1890 hade Ingeborg fortfarande ansvar för apoteket och dess anställda. Det innebar bland annat "tolv herrar i maten". Inte förrän i maj månad fick apoteket en ny innehavare och först då gick livet in i mer ordnade banor.

Tidigt på morgonen kom bönderna körande med oxspann lastade med säckar som innehöll tallbarr. Det skulle vara rena barr, ingen inblandning av kvistar. Bönderna fick själva väga in sina säckar under Ingeborgs överinseende. Det lönade sig inte att försöka fuska. Bönderna fick kontant betalning och det var uppskattat. De tyckte att hon var rejäl. Det uppstod en speciell relation mellan köpare och säljare. Ingeborg kallades "Barrafrua".

Barren destillerades med vattenånga. Ingeborg skulle fylla retorten med barr, fylla i bränslet i ångpannan och övervaka destilleringen. Den färdiga oljan skulle fyllas på flaskor. Flaskorna skulle etiketteras, paketeras och skickas till kunder.

Hon skötte allt på egen hand från första början. Bokföringen skötte hon hemifrån så att hon kunde vara tillgänglig för de många barnen. Hur klarade hon allt praktiskt och fysiskt? Kanske bar bönderna in säckarna efter vägningen och placerade dem på rätt ställe? Ingeborg var inte storvuxen eller manhaftig. Hon var liten till växten och såg närmast sprödt ut. Ansträngande måste arbetet ha varit men arbetsamhet var en dygd som Ingeborg lärt sig redan i barndomshemmet. För henne var det självklart att göra det som behövde göras.

Framgång

Längre fram demonstrerades oljan på mässor och utställningar och fick flera utmärkelser. Den fick me-

daljer både i Sverige och i andra länder och blev välkänd, levererades till många olika länder både inom och utom Europa. Efter Konst- och Industriutställningen i Stockholm 1897 fick företaget fint omdöme i Svensk farmaceutisk tidskrift för sin monter med de välkända produkterna olja, extrakt och karameller. Sortimentet hade utökats med biprodukter, ett enkelt tallbarsextrakt för bad och tallbarrskarameller. Tallbarrsoljan hade tagits upp i Apotekarsocietetens taxa för apoteken. Det hade särskild betydelse för försäljningen. År 1895 nämns även namnet Carlsson. Omsättningen lär ha ökat väsentligt.

Åren gick. Försäljningen gick bra och gav inkomster. Ingeborg skötte allt arbete ensam men när försäljningen ökade blev det nödvändigt att anställa en springpojke. Det fungerade så fram till 1902 då dottern Valborg började arbeta i fabriken. Ingeborg var överansträngd och behövde vila. Senare började också sonen Sven arbeta där. Försäljningen ökade stadigt och tillverkningen kunde inte fortsätta på samma sätt som tidigare. Det hade gått 17 år sedan starten och den tekniska utvecklingen hade varit snabb. Det fanns nya och bättre tekniska hjälpmedel att tillgå.

År 1907 bildades därför ett aktiebolag med sikte på förnyelse. Den första arbetsuppgiften som det nya aktiebolagets styrelse tog itu med var att skaffa större och bättre lagringsutrymmen för tallbarrarna. Då kunde man köpa råvaran under den tid på året då kvalitén var bäst och tillgången som störst. "Barrskjulet" fick två våningar, den övre för färska barr och den undre för avdestillerade och torkade barr som användes som bränsle för ångpannan.

Ny fabrik, ny ledning

För Ingeborg personligen var förnyelsen av fabriken en omvälvande händelse. Hennes lilla fabrik ändrade karaktär. Hon orkade inte riktigt börja om med en helt ny organisation. Hon var nu 55 år och lite trött. Det var ett lämpligt tillfälle att lämna över ledningen av fabriken till sonen Sven som var intresserad av verksamheten. Han kunde få känna att han började med något nytt.

Några år senare flyttade Ingeborg till Stockholm där två av döttrarna bodde och arbetade. Hon skötte hushållet åt flickorna och lämnade på så sätt fältet fritt för Sven att sköta fabriken på sitt sätt. Förhållandena i Stockholm förändrades emellertid och

1932 flyttade Ingeborg tillbaka till Jönköping. Hon var då 80 år gammal.

Slutet på historien

Under julen 1934 insjuknade Ingeborg i influensa som övergick i lunginflammation och hon avled i januari 1935.

Jenny Velander, hustru till doktor Velander var journalist. Hon var vän med Ingeborg och hon skrev en minnesruna som avslutades med följande ord: ”hon som var så liten, späd och ljuv, så stark och helgjuten som maka, mor, vän, yrkeskvinna och personlighet.”

*Jag har med tillstånd av Apotekarsocieteten skrivit ett sammandrag av den mycket intressanta och läsvärda boken som heter **Apotekare Carlssons Enka – en levnadsskildring**, skriven av Stina Engström.*

Boken är utgiven år 1994 av Stina Engström, Farmacihistoriska Sällskapet och Apotekarsocietetens förlag. /Gun Utterström

Andra källor

I **tidningen Idun** nummer 46, den 17 november 1912 skrev Jenny Velander en artikel om sin vänin-
nas liv med anledning av att Ingeborg fyllde 60 år.

Arkiv Digital

Flera sidor, bland andra:

Befolkningen i Sverige 1800–1947

Norrbärke (W) C:7 1837-1856 bild 195

Norrbärke (W) AI:12d 1856-1861 s 203

Jönköping Sofia (F) AI:25 1881-1889 s 129

Jönköping Kristina (F) F:9 1934-1948 s 5

Apotekare **Alfred** Carlsson, född i januari 1839 i Falkenberg

Ingeborg f. Hellström, född i november 1852 i Smedjebacken

De 14 barnen:

Sigrid, född i december 1872 i Lakbäck

Valter, född i juni 1874 i Lakbäck

Ivar, född i juni 1875 i Lakbäck, död i mars 1877 i Jönköping

en liten son, född i juli 1876 i Lakbäck, död i juli 1876 i Lakbäck

Gunnar, född 17 juli 1877 i Jönköping

Elin, född i juni 1878 i Jönköping, död i augusti 1878 i Jönköping

Arvid, född i juli 1879 i Jönköping

Valborg, född i augusti 1881 i Jönköping

Torsten, född i november 1882 i Jönköping

Sven, född i november 1883 i Jönköping

Alfhild, född i september 1885 i Jönköping, död i september 1889

Ingeborg, född i december 1886 i Jönköping

Elin, född i februari 1888 i Jönköping

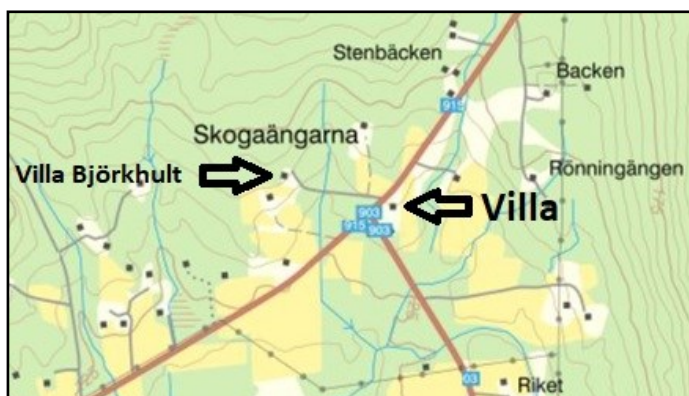
Alfred, född i januari 1889 i Jönköping, död i juni 1889

Ingeborg Carlsson, nybliven änka med 10 barn

Nostalgi—Tillbakablick

av Orvar Asplund

Artikeln nedan är ett försök att beskriva var och hur jag upplevde mina första år här på jorden. Minnet sviker ibland men jag har försökt att återge det som hänt efter bästa förmåga och har även tagit hjälp av mina syskon, allt för att inte bli allt för nostalgisk.

Jag är född 1944 och uppväxt i en liten by i mellersta delen av Värmland som heter Skogaängarna och ligger cirka 2 mil väster om Hagfors vid norra delen av Lakenesjön. På 50- och 60-talet var Skogaängarna en typisk by "på landet" med cirka 25 fastigheter/gårdar; tre (om jag minns rätt) av dessa bondgårdar på vilka det fanns kreatur, hästar, kor, grisar, får och höns; gårdar som odlade spannmål på sina åkrar och hade betesmark till sin boskap. Det fanns även några hushåll som inte idkade något jordbruk utan endast hade en ko eller gris för att få mjölk och fläsk till hushållet. I övriga fastigheter/gårdar bodde de som sysslade med bland annat skogsarbete, vägarbete med mera och givetvis fanns det även då några pensionärer. I byn fanns även en livsmedelsbutik som servade främst Skogaängarna och grannbyn Sjöandan. Har försökt att uppskatta invånarantalet under 50- och 60-talet och har kommit fram till att det över tid var cirka 50 personer.

Idag består Skogaängarna till stor del av fritidshus, jag har med hjälp fått fram att antal fastboenden uppgår till endast 6 personer och att 4 av dessa är pensionärer. Givetvis är livsmedelsaffären nedlagd sedan länge, tror det skedde i början på 70-talet. Med andra ord Skogaängarna är som många andra byar på landet avfolkade.

Under mina första 8 år bodde jag i fastigheten Villa Björkhult tillsammans med farmor, pappa, mamma och tre syskon, födda 1943, 1947 och 1949. När mamma kom hem från BB med vår lillebror 1949 påstår min storasyster att jag rymde hemifrån. Jag har inget minne av rymningen som slutade väl. Jag återfanns efter en stund vid vår affär tuggande på en kola, om det nu är sant.

Villa Björkhult ligger på en mycket vacker plats med utsikt över Lakenesjön. Villa Björkhult var inget stort hus bara 60 kvadratmeter boyta och saknade rinnande vatten och toalett. Vi var hänvisade till utedass och fick hämta vatten från en brunn på gården. Ett problem var att vi inte kunde bo på övervåningen på vintern på grund av otillräcklig isolering så då blev det extra trångt. Jag har försökt att komma fram till hur vi t.ex. tillbringade natten men varken jag eller mina syskon minns hur det var. Men på något vis lyckades vi, tre generationer farmor, pappa, mamma och vi tre barn klara av detta. Men fråga mig inte hur.

Vi har även en halvsysster född 1935 i Dalsbruk Finland, hon har bott där hela sitt liv och bor fortfarande där. Första gången vi hälsade på henne och vår mormor och morfar var 1949 då mamma tog med hos tre äldsta syskon dit, vi var då 6, 5 och 1 år gamla. Det var nog inte så lätt resa ensam med tre barn och det yngsta endast 1 år. Det var min första utlandsresa.

Villa Björkhult byggdes cirka 1915 av min farmors äldre bror och var tänkt som sommarbostad. Det fanns visst "fritidshus" även då. Anledningen till att huset inte fullt ut var vinterbonat var rimligtvis på grund av att det skulle användas som sommarbostad. 1927 flyttade farmor med son (min pappa) in i huset. Farmor och pappa bodde tillsammans där till 1942 då hushållet utökades med anledning av att min mamma kom dit, och sedan började barnen komma och hushållet omfattade 1949 som du redan läst 7 personer.

Men det gick ingen nöd på oss vi klarade oss jättebra, kanske först och främst på grund av fantastiska föräldrar som alltid ställde upp för oss barn.

Vi hade gott om lekplatser runt omkring oss, nära till skogen där vi gärna höll till, endast en kilometer till en fantastisk badplats med sandstrand där det var långgrunt vilket gjorde att vi utan större risk kunde bada där. På vintern hade vi pulkabacke utanför huset så även då kunde vi ha det skoj. Som ni ser på kartan så låg huset en bit från allmän väg, cirka 500 meter, och för att vi bland annat skulle kunna ta oss till affären på vintern fick pappa skotta den biten för hand, ganska jobbigt tror jag.

Jag hann börja skolan under den tid vi bodde i Villa Björkhult. Vi fick ta oss fram till den allmänna vägen och därifrån fick vi åka skolbil till Skoga Skola som låg cirka 5 km därifrån. Det var ingen stor skola. Under mina första år var vi 4 elever i både första och andra klass. Det fanns två klassrum, ett för klass ett och två där en skolfröken skötte undervisningen, i det andra klassrummet huserade klass 3 till 7 där en ensam lärare skötte undervisningen för alla klasser. När jag började i fjärde klass hade kommunen börjat flytta in klasser från olika skolor och på så vis blev det mindre antal klasser men fler elever i varje klass i de olika skolorna.

Min pappa jobbade med vägarbete och skogsarbete. Han började även reparera cyklar på fritid och efter en tid började han även sälja nya cyklar av märket Svalan. Denna affärsrörelse ökade och blev efter en tid en Cykel- och Sportaffär som pappa och mamma drev tillsammans, detta främst efter att vi flyttade till Villa 1952.

Utöver sin del av arbetet i Cykel- och Sportaffären arbetade min mamma som hemsamarit och på sommaren arbetade hon ibland med att plantera skog och jobba som hemsamarit (hon var mångsidig).

Vi bodde i Villa Björkhult fram till 1952 då vi flyttade in i en nybyggd villa cirka 500 meter från Villa Björkhult och den fastigheten fick fantasilöst namnet Villa. Det var förstas ett riktigt lyft med rinnande vatten, toalett och badkar inne. Där bodde jag fram till 1965 då jag packade min väska och begav mig till Västerås där jag fortfarande bor.

Efter att vi flyttade till Villa 1952 kom den sista av oss syskon, en lillebror 1952. Givetvis fick vi syskon hjälpa till efter förmåga, under sommar och höst plockade vi mycket bär, lingon, blåbär och hallon som mamma gjorde saft och sylt av och att plocka upp potatisen på hösten ingick i våra sysslor. En annan lite udda sak vi gjorde var att plocka kottar och packa dem i sopsäckar efter att skogshuggare hade avverkat skog, jag har undrat vart kottarna tog vägen, rimligtvis användes de på något sätt i arbetet att skapa ny skog. Vi fiskade mycket, främst abborre

och gädda, att sitta med ett metspö och vänta på napp var inget arbete utan endast roligt. Vi hämtade mjölk hos några släktingar till farmor. Troligtvis fick vi köpa mjölken billigare där än på affären och det var oftast någon av oss barn som fick cykla iväg och hämta mjölken, jag minns att vi hade en fiffig anordning som fästes i pakethållaren där vi kunde haka fast mjölkflaska.

När jag blev några år äldre fick jag hjälpa till vid skördearbete på det största jordbruket som fanns i byn, det gällde sysslor som att hässa hö, köra in det till bondgården med häst, för att senare hjälpa till med tröskningen. Byn hade ett gemensamt tröskverk vilken gick från gård till gård. Kan väl säga att jag några veckor på sommarlovet var någon form av bonddräng.

Givetvis gjorde vi som alla andra barn, lekte, badade och cyklade runt i byn. Våra cyklar var för det mesta i mycket gott skick, vi hade ju ett proffs i familjen.

En annan sak som jag gjorde var att stå i vägkorsningen och skriva upp registreringsnummer på bilar som passerade, det var ju så på den tiden att man kunde se på numret varifrån bilen kom. Värmland hade S, så det var roligare när man upptäckte bilar från annat län. Det kom inte så många bilar så ibland blev väntan lång. Kan inte tänka mig att det finns någon som sysslar med detta idag.

Vi hade ingen bil i familjen förrän jag köpte en efter att jag fyllt 18 år och tagit körkort, så det blev mycket cyklande eller promenader när vi skulle nåstans. Vår närmaste biograf låg cirka 5 km från hemmet men det var inga problem att ta en promenad dit för att se en matiné.

Min pappa var som jag mycket idrottsintresserad så han och jag cyklade ibland till Hagfors för att se fotboll eller friidrott. Fotboll fanns på närmare håll men för att uppleva friidrott så var Hagfors närmast. Inom fotbollen var givetvis VM 1958 en upplevelse även om vi fick uppleva det genom radio. TV fick vi först 1962.

Från Wikipedia

Ett stort minne inom friidrotten var när jag och pappa cyklade till Hagfors för att se Dan Waern försöka slå världsrekord på 1000 m. Att han inte lyckades gjorde ingenting, kanske berodde missen på att det var sjätte dagen i rad han gjorde rekordförsök på olika distanser och hade lyckats tre gånger tidigare under veckan.

Vår pappa gick bort 1974 och mamma 1994, 68 respektive 81 år gamla, båda bodde hemma fram till slutet.

Villa Björkhult

Villa Björkhult försvann ur familjen i samband med flytten till Villa 1952 men efter ett par andra ägare så återfinns den nu åter i familjens ägo då min lillasysters familj köpte den 1971. Då var fastigheten utrustad med rinnande vatten och toalett inne. Även fastigheten Villa finns kvar i familjens ägo då min lillebror är ägare.

Villa

Medlemsstatistik 202212

1

Centralort	antal medl DIS-Bergslagen	antal medl enbart DIS	DIS-Bergslagen andel	DIS-Bergslagen antalsändr ¹⁾
Västerås	324	81	80,0%	-2
Örebro ²⁾	253	182	58,2%	+1
Dalarnas län	208	160	56,5%	-1
Värmlands län	148	247	37,5%	+0
Eskilstuna	107	125	46,1%	-2
KAK	87	39	69,0%	+0
Karlskoga ³⁾	59	69	46,1%	-1
Uppsala	35	0		+0
Sala	31	17	64,6%	+0
Enköping	18	0		+0
Fagersta	16	7	69,6%	+0
Katrineholm	5	0		-1
Övriga regioner	101	0		-6
Utlandet	2	0		+0
med okänd adress	0	0		
Summa	1 394	927	60,1%	-12
Medlemstotal	2 321			
Familjemedlemmar i DIS-Bergslagen	28	7	80,0%	-1

1) Sedan november 2022

2) Örebro omfattar hela Örebro utom Karlskoga

3) Karlskoga omfattar även Kristinehamn och Filipstad

Nya medlemmar sedan föregående Disponibelt

Mnr	Namn	Ort	Mnr	Namn	Ort
60662	Britt Edgren	HAMMARÖ	60981	Lars Sundqvist	KARLSTAD
60671	Thord Öberg	BORLÄNGE	61002	Bengt Bäcklund	KARLSTAD
60681	Birgitta Wiberg	STORFORS	61003	Mija Envall	VÄSTERÅS
60683	Curt Andersson	KARLSTAD	61006	Fredrik Lundin	KARLSTAD
60688	Christina Norberg	VÄSTERÅS	61016	Eva-Britt Lind	FÄRNÄS
60701	Beda Harrysson	VÄSTERÅS	61025	Göran Johansson	VÄSTERÅS
60719	Erna Mogren	ÅRJÄNG	61037	Gunnar Kunkell	VÄSTERÅS
60726	Björn Holmgren	VÄSTERÅS	61054	Sonia Johansson	SUNDBORN
60740	Michael Neumann	ODENSBÄCKEN	61055	Margareta Borgström	FALUN
60745	Klas Widegren	BORLÄNGE	61062	Thomas Persson	SÄFFLE
60749	Erik Eriksson	FOLKÄRNA	61065	Bernt-Åke Ottosson	KUMLA
60750	Arne Bergdahl	SKINNSKATTEBERG	61073	Vivianne Bäcke	BORLÄNGE
60752	Håkan Bergström	KARLSTAD	61075	EvaLi Lindgren	VÄSTERÅS
60758	Per Erik Modén	VÄSTERÅS	61078	Benny Larsen	KARLSKOGA
60774	Ann-Lis Ingels	BODA KYRKBY	61093	Kerstin Wiklund	KIL
60775	Inga-Britt Johansson	RÄTTVIK	61098	Maria Bjurman	RAMSBERG
60783	Per Aronson	BORLÄNGE	61114	Carina Grahn Suhoinen	EKSHÄRAD
60810	Jan-Olov Andersson	SVANSKOG	61127	Lars Spångberg	MOLKOM
60817	Åsa Wadelius	KOLBÄCK	61134	Leo Östergren	SUNDBY
60821	Christina Vehkajärvi	KARLSTAD	61150	Lars-Göran Bood	GRUMS
60837	Daniel Sköld	VÅLBERG	61152	Lena Wegrelius	AVESTA
60844	Per-Håkan Åkesson	VÄSTERÅS	61161	Dan Åkerlund	KARLSTAD
60867	Margaretha Asplund	ÖREBRO	61171	Ingvar Winbo	VÄSTERÅS
60884	Ingrid Persson	ASKERSUND	61178	Dan Mattsson	KOPPARBERG
60885	Lennart Andersson	KLÄSSBOL	61183	Erland Stake	ÖREBRO
60906	Inga-Lill Sonesson	DEGERFORS	61186	Ingela Maria Andersson	KARLSTAD
60921	Lars Sallanto	ARBOGA	61199	Tomas Johansson	VÄSTERÅS
60942	Tommy Holm	VÄSTERÅS	61214	Hans Forslund	KUMLA
60953	Bernt Warnquist	VÄSTERÅS	61217	Claes Mikael Olsson	ESKILSTUNA
60970	Åke Sundberg	KUMLA			

Västmanlands släktforskarvecka 2023

10-16 juli

Västerås Släktforsarklubb kommer att tillsammans med andra släktforsarklubbar i Västmanland anordna en släktforskarvecka i vårt närområde på liknande sätt som skett på andra platser i Sverige. Mer information kommer via släktforskarföreningarna, förbundet, hemsidor m.m.

Följande datum och orter är redan spikade:

10 juli Västerås, 11 juli Fagersta, 12 juli Nora, 13 juli Lindesberg, 14 juli Sala-Heby, 15 juli Köping

Dis-Bergslagens årsmöte kommer att äga rum digitalt söndagen den 2 april 2023 kl. 18.00

Vid årsmötet ska följande punkter behandlas:

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet
2. Val av två personer, tillika rösträknare, att jämte ordförande justera protokollet
3. Fråga om mötet är behörigen utlyst
4. Fastställande av föredragningslista
5. Styrelsens verksamhetsberättelse med bokslut och ekonomisk redovisning
6. Revisorns berättelse
7. Fastställande av resultat- och balansräkning
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
9. Fråga om antalet styrelsemedlemmar och suppleanter
10. Val av ordförande
11. Val av styrelseledamöter och suppleanter
12. Övriga val som styrelsen föreslår
13. Fråga om valberedning
14. Framställningar från styrelsen och behandling av motioner från medlemmarna
15. Förslag till verksamhetsplan och budget för kommande år
16. Övriga frågor att beredas av styrelsen

Vi kommer att hålla mötet digitalt via Zoom och medlemmarna kommer i god tid inför mötet att få instruktioner om hur man anmäler sig, ansluter samt hur man ställer frågor, röstar mm.

Observera att anmälan om deltagande krävs.

Medlemsträffar i Västerås under våren

Dis-Bergslagen i Västerås kommer att hålla medlemsträffar i Studieförbundet Vuxenskolas lokaler på Lysgränd följande datum kl 17-20:

Torsdag 19 januari, torsdag 2 mars, torsdag 23 mars, tisdag 11 april och torsdag 11 maj

Gå in på hemsidan för att se eventuella ändringar!